

BACHADON MIOMASI: ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA VA DAVOLASH USULLARI TO‘G‘RISIDA AYRIM MULOHAZALAR

Habibuloyeva Diana Utkurovna

*So‘zangaron Abu ali Ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi Akusherlik
va pediatriya kafedrasi o‘qituvchisi*

E-mail: xabibulayeva@icloud.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada bachadon miomasining etiologiyasi, patogenez, klinik kechishi, zamonaviy diagnostika usullari hamda davolash tamoyillari batafsil yoritilgan. Bachadon miomasi ayollar reproduktiv tizimining keng tarqalgan yaxshi sifatli o‘smalaridan biri bo‘lib, u ko‘pincha gormonal disbalans fonida rivojlanadi va turli klinik simptomlar bilan namoyon bo‘ladi. So‘nggi yillarda tibbiyotda qo‘llanilayotgan yuqori aniqlikdagi instrumental tekshiruvlar, jumladan ultratovush diagnostikasi, transvaginal sonografiya, magnit-rezonans tomografiya hamda gisteroskopiya kasallikni erta aniqlash imkoniyatlarini sezilarli darajada oshirdi. Shuningdek, minimal invaziv va organ saqlovchi davolash usullarining joriy etilishi bemorlarning reproduktiv salomatligini saqlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, individual yondashuv asosida tanlangan davolash strategiyasi klinik samaradorlikni oshiradi va asoratlar xavfini kamaytiradi.

Kalit so‘zlar: bachadon miomasi, leiomioma, ginekologiya, ultratovush tekshiruvi, MRT, gisteroskopiya, miomektomiya, embolizatsiya, reproduktiv salomatlik.

Аннотация. В данной статье подробно рассматриваются этиология, патогенез, клиническое течение, современные методы диагностики и принципы лечения миомы матки. Миома матки является одним из наиболее распространённых доброкачественных новообразований женской репродуктивной системы, часто развивающимся на фоне гормонального дисбаланса и проявляющимся различными клиническими симптомами. В последние годы применение высокоточных инструментальных методов исследования, таких как ультразвуковая диагностика, трансвагинальная сонография, магнитно-резонансная томография и гистероскопия, значительно повысило возможности раннего выявления заболевания. Кроме

того, внедрение малоинвазивных и органосохраняющих методов лечения играет важную роль в сохранении репродуктивного здоровья женщин. Результаты исследования показывают, что индивидуальный подход к выбору лечебной тактики повышает эффективность терапии и снижает риск осложнений.

Ключевые слова: миома матки, лейомиома, гинекология, ультразвуковое исследование, МРТ, гистероскопия, миомэктомия, эмболизация, репродуктивное здоровье.

Abstract. This article provides a detailed overview of the etiology, pathogenesis, clinical course, modern diagnostic methods, and treatment principles of uterine fibroids. Uterine fibroid is one of the most common benign tumors of the female reproductive system, often developing on the background of hormonal imbalance and manifesting with various clinical symptoms. In recent years, the use of advanced instrumental diagnostic methods such as ultrasound examination, transvaginal sonography, magnetic resonance imaging, and hysteroscopy has significantly improved early detection of the disease. Furthermore, the introduction of minimally invasive and organ-preserving treatment methods plays an important role in maintaining women's reproductive health. The study results indicate that an individualized treatment approach enhances clinical effectiveness and reduces the risk of complications.

Key words: uterine fibroid, leiomyoma, gynecology, ultrasound, MRI, hysteroscopy, myomectomy, embolization, reproductive health.

Kirish

Bachadon miomasi ayollar reproduktiv tizimining eng ko‘p uchraydigan yaxshi sifatli o‘smalaridan biri hisoblanadi. U bachadonning shilliq mushak to‘qimasidan rivojlanib, ko‘pincha reproduktiv yoshdagi ayollarda aniqlanadi. Jahon miqyosida olib borilgan epidemiologik tadqiqotlarga ko‘ra, 30-50 yosh oralig‘idagi ayollarning taxminan 20-40 foizida turli darajadagi bachadon miomasi aniqlanadi, biroq klinik belgilarisiz kechuvchi holatlar hisobga olinsa, ushbu ko‘rsatkich yanada yuqori bo‘lishi mumkin.

Kasallikning dolzarbligi shundaki, u ayollarda hayz siklining buzilishi, surunkali anemiya, tos sohasida og‘riq sindromi hamda reproduktiv funktsiyaning pasayishiga olib kelishi mumkin. Ayrim hollarda mioma bepushtlik yoki

homiladorlik davrida asoratlari rivojlanishiga sabab bo'ldi, bu esa uning tibbiy-ijtimoiy ahamiyatini yanada oshiradi.

Bachadon miomasining etiologiyasi to'liq o'rganilmagan bo'lsa-da, uning rivojlanishida gormonal disbalans, xususan estrogen va progesteron gormonlarining ortishi, genetik moyillik, metabolik sindrom, semizlik, shuningdek, surunkali stress va endokrin tizim faoliyatining buzilishi asosiy omillar sifatida ko'rsatiladi. So'nggi yillarda olib borilgan ilmiy izlanishlar miomaning patogenezida molekulyar-genetik o'zgarishlar ham muhim rol o'ynashini tasdiqlamoqda.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Shu nuqtayi nazardan, bachadon miomasining zamonaviy diagnostikasi va davolash usullarini o'rganish, ularning samaradorligini tahlil qilish hamda klinik amaliyotda qo'llash imkoniyatlarini aniqlash dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi. Ushbu maqolada mazkur masalalar bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlar tahlil qilinib, zamonaviy yondashuvlarning afzalliklari va cheklovlari yoritiladi.

So'nggi o'n yilliklarda bachadon miomasi muammosi mahalliy va xalqaro ilmiy adabiyotlarda keng o'rganilgan. Turli tadqiqotchilar ushbu patologiyaning etiologiyasi, patogenezini, klinik kechishi hamda davolash usullari bo'yicha bir qator ilmiy yondashuvlarni ilgari surgan.

Xorijiy adabiyotlarda (Williams Gynecology, Novak's Gynecology) bachadon miomasi multifaktorial kasallik sifatida qaralib, uning rivojlanishida gormonal (estrogen va progesteron), genetik va epigenetik omillar muhim rol o'ynashi ta'kidlanadi. Xususan, mioma to'qimasida gormonga sezgir retseptorlarning ko'pligi uning o'sish jarayonini tezlashtirishi ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

O'zbekistonlik olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ham bachadon miomasining klinik va diagnostik jihatlari keng yoritilgan. Jumladan, Satibaldiyeva Z.Sh. va Isroilova N.F. ishlarida miomaning klinik turlari va ularning gormonal fon bilan bog'liqligi tahlil qilingan. Mutalipova M.X. qizining ilmiy izlanishlarida esa erta diagnostikada biologik markerlarning ahamiyati ko'rsatib o'tilgan.

Xo'jamberdiyeva Y.N. va boshqa mahalliy mualliflar miomaning ayollar reproduktiv salomatligiga ta'sirini o'rganib, ayniqsa bepushtlik va homiladorlik asoratlari bilan bog'liq klinik holatlarga e'tibor qaratgan. Mamatkulova M.D. tadqiqotlarida ko'p tugunli miomaning akusherlik amaliyotidagi xavf omillari batafsil tahlil qilingan.

Shuningdek, zamonaviy ilmiy manbalarda (ACOG, WHO tavsiyalari) minimal invaziv davolash usullarining samaradorligi yuqori baholanadi. Bachadon arteriyalarini embolizatsiya qilish va fokuslangan ultratovush ablatsiyasi an'anaviy jarrohlik usullariga nisbatan kamroq asoratlar bilan kechishi va bemorlarning tez tiklanishini ta'minlashi ko'rsatilgan.

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bachadon miomasini diagnostika qilish va davolashda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Biroq ayrim holatlarda individual yondashuv va reproduktiv rejalarning hisobga olinishi yetarlicha o'rganilmagan muammolardan biri bo'lib qolmoqda.

Ushbu maqolani tayyorlashda kompleks ilmiy yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini adabiyotlarni tizimli tahlil qilish, qiyosiy tahlil hamda klinik kuzatuv natijalarini umumlashtirish tashkil etdi. Tadqiqot nazariy-tahliliy xarakterga ega bo'lib, mavjud ilmiy adabiyotlar va klinik tavsiyalar asosida amalga oshirildi.

Tadqiqot jarayonida quyidagi manbalardan foydalanildi: *xalqaro tibbiy darsliklar (Williams Gynecology, Novak's Gynecology); Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO) hisobotlari; Amerika akusher-ginekologlar kolleji (ACOG) klinik tavsiyalari; O'zbekistonlik olimlarning ilmiy maqolalari va dissertatsiyalari; mahalliy tibbiy jurnallar va ilmiy to'plamlar.*

Ma'lumotlarni qayta ishlashda quyidagi usullardan foydalanildi:

- **tizimli tahlil** – mioma bo'yicha ilmiy manbalarni umumlashtirish;
- **qiyosiy tahlil** – konservativ va jarrohlik davolash usullarini solishtirish;
- **klinik kuzatuvlarni umumlashtirish** – diagnostika usullarining samaradorligini baholash;
- **statistik yondashuv** – adabiyotlarda keltirilgan epidemiologik ko'rsatkichlarni tahlil qilish.

Tadqiqot faqat mavjud adabiyotlar va ochiq manbalarga asoslanganligi sababli, ayrim klinik natijalar real bemorlar ustida keng ko'lamli eksperimental tekshiruvlarni talab qiladi.

Natijalar va muhokama

Klinik belgilari. Bachadon miomasi quyidagi klinik belgilar bilan namoyon bo'ladi:

kuchli va uzoq davom etuvchi hayz qon ketishi;

*qorinning past qismida og‘riq;
siydik chiqarish buzilishi;
reproduktiv funksiyaning pasayishi.*

Zamonaviy diagnostika usullari. Zamonaviy tibbiyotda bachadon miomasini erta aniqlash va samarali davolash masalasi dolzarb bo‘lib qolmoqda. Ilg‘or diagnostik usullar – ultratovush tekshiruvi, transvaginal sonografiya, magnit-rezonans tomografiya va gisteroskopiya – kasallikni erta bosqichda aniqlash imkonini bermoqda. Shu bilan birga, minimal invaziv davolash usullari, jumladan bachadon arteriyalarini embolizatsiya qilish va fokuslangan ultratovush terapiyasi klinik amaliyotda keng qo‘llanilmoqda. Bugungi kunda quyidagi diagnostik usullar keng qo‘llaniladi:

Ultratovush tekshiruvi (UTT) – birlamchi va eng keng tarqalgan usul;

Transvaginal UTT – kichik o‘lchamdagi miomalarni aniqlashda yuqori aniqlikka ega;

Magnit-rezonans tomografiya (MRT) – murakkab klinik holatlarda qo‘llaniladi;

Gisteroskopiya – bachadon ichki bo‘shlig‘ini vizual baholash imkonini beradi.

Davolash usullari. Davolash usullari bemorning yoshi, simptomlar darajasi va reproduktiv rejalarga qarab tanlanadi:

Konservativ davolash. *gormonal terapiya (GnRH agonistlar, progestinlar);
simptomatik terapiya (og‘riq qoldiruvchi, gemostatik preparatlar).*

Minimal invaziv usullar. *bachadon arteriyalarini embolizatsiya qilish;
fokuslangan ultratovush ablatsiyasi.*

Jarrohlik davolash. *miomektomiya (organ saqlovchi operatsiya);
gisterektomiya (og‘ir holatlarda).*

Bachadon miomasi ayollar reproduktiv tizimida keng tarqalgan yaxshi sifatli o‘sma bo‘lib, uning klinik ahamiyati nafaqat yuqori uchrash chastotasi, balki reproduktiv salomatlikka va hayot sifatiga ko‘rsatadigan sezilarli ta’siri bilan belgilanadi. O‘tkazilgan adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, ushbu patologiya ko‘p omilli kelib chiqishga ega bo‘lib, uning rivojlanishida gormonal disbalans, genetik moyillik, metabolik o‘zgarishlar hamda tashqi muhit omillari muhim rol o‘ynaydi.

Zamonaviy tibbiyot yutuqlari bachadon miomasini erta aniqlash va samarali davolash imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirdi. Xususan, ultratovush tekshiruvi, transvaginal sonografiya, magnit-rezonans tomografiya va

gisteroskopiya kabi yuqori aniqlikdagi diagnostik usullar kasallikni erta bosqichda aniqlash va uning morfologik xususiyatlarini chuqur o‘rganish imkonini bermoqda. Bu esa o‘z navbatida individual davolash taktikasini tanlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Davolash usullarining rivojlanishi konservativ terapiyadan tortib, minimal invaziv va jarrohlik usullarigacha bo‘lgan keng spektrni qamrab oladi. So‘nggi yillarda bachadon arteriyalarini embolizatsiya qilish, fokuslangan ultratovush ablatsiyasi kabi organ saqlovchi texnologiyalar klinik amaliyotda keng qo‘llanilmoqda. Ushbu usullar an‘anaviy jarrohlikka nisbatan kamroq asoratlilar bilan kechishi, bemorning tez tiklanishi va reproduktiv funksiyani saqlab qolish imkoniyati bilan ajralib turadi.

Shu bilan birga, adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, bachadon miomasini davolashda yagona standart yondashuv mavjud emas, balki har bir bemor uchun individual yondashuv zarur. Bunda bemorning yoshi, klinik simptomlar darajasi, miomaning joylashuvi va hajmi, shuningdek, reproduktiv rejalari asosiy mezon sifatida hisobga olinadi.

Umuman olganda, bachadon miomasining zamonaviy diagnostika va davolash usullarini takomillashtirish ayollar salomatligini saqlash, bepushtlik va akusherlik asoratlilarini kamaytirish hamda hayot sifatini yaxshilashda muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Kelgusida ushbu sohada molekulyar-genetik tadqiqotlarni kengaytirish va yangi minimal invaziv texnologiyalarni joriy etish dolzarb yo‘nalishlardan biri bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Satibaldiyeva Z.Sh., Isroilova N.F. Bachadon miomasi // *Modern Science and Research*. – 2025. – №1. – B. 1133-1138.

2. Mutalipova M.X.. Bachadon miomasini erta tashxislashda biologik markerlarning roli // *Andijon davlat tibbiyot instituti ilmiy ishlari*. – 2024. (CA-125 va boshqa markerlar asosida erta diagnostika yondashuvlari.)

3. Xo‘jamberdiyeva Y.N. Ayollarda ko‘p uchraydigan mioma kasalligi, sabablari va davosi // *Tadqiqotlar.uz ilmiy jurnali*. – 2023. (Miomaning klinik belgilari va rivojlanish omillari tahlil qilingan.)

4. Mamatkulova M.D. Ko‘p tugunli bachadon miomasi va homiladorlikka ta’siri // *O‘zbekiston tibbiyot ilmi jurnali*. – 2025. (Miomaning akusherlik asoratlari va homiladorlikdagi xavflari.)

5. Axmedova N. M. (taqriz ostida). Bachadon miomasi: klinik belgilar va zamonaviy davolash usullari // *Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan*. – 2024. (Individual yondashuv va zamonaviy terapiya usullari.)

6. Fozilbekova M.A., Zaynutdinova X.S. Akusherlik va ginekologiyada hamshiralik ishi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2007.

7. Allayopov Y. N. Akusherlik va ginekologiya. – Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2017.

8. Yarashova L.N. Ayollarda parvarish xususiyatlari. – Toshkent: Ilm Ziyo, 2014.

Research Science and
Innovation House

